

Оксана Яремко

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет*

Надія Оленчук

*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
зі спеціальності «Міжнародне право»,
Західноукраїнський національний університет*

РОЛЬ МЕДІАЦІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ УКРАЇНИ

Закон України «Про медіацію» передбачає широке поле застосування медіації, оскільки не передбачає жодних обмежень щодо сфери її проведення. Адже відповідно до ч. 1 ст. 3 даного Закону за її допомогою можуть не лише вирішуватися, але й запобігатися у майбутньому «будь-які конфлікти (спори)» [1]. Відповідно даний спосіб вирішення конфліктів (спорів) може безсумнівно використовуватися у конфліктах (спорах), що виникли чи ж можуть виникнути в освітньому середовищі.

Медіацію проводить медіатор, тобто особа, яка є спеціально підготовленою. Відповідно до українського законодавства медіатором може бути особа, що пройшла базову підготовку медіатора закордоном або в Україні та отримала за її результатами сертифікат (ст. 9 даного Закону) [1]. Таким чином лише медіатор може проводити медіацію у конфлікті (спорі), що виник в освітньому середовищі.

На сьогодні у кількох вищих закладах освіти створено медіаційні служби (Національному університеті «Києво-Могилянська академія», Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича, Національному університеті «Одеська морська академія», Державному торговельно-економічному університеті), що відбулося у рамках проекту «Формування культури консенсуального вирішення конфліктів як спосіб досягнення справедливості в українському суспільстві». Реалізація даного проекту відбувається Українською академією медіації за підтримки USAID в рамках Програми «Справедливість для всіх» [2].

При закладах вищої освіти створюються і функціонують медіаційні служби задля:

- проведення заходів, спрямованих на укріплення як у закладах вищої освіти так і, загалом, культури мирного вирішення спорів;
- здійснення організації надання послуг медіації (онлайн та офлайн) студентам, аспірантам, докторантам, науково-педагогічному й адміністративному персоналу закладу вищої освіти;
- зміцнення атмосфери порозуміння під час реалізації освітнього процесу і проживання студентів, аспірантів, докторантів у гуртожитках [2].

Суб'єктами звернення до медіаційних служб можуть бути: студенти, аспіранти, докторанти, викладачі, адміністрація та співробітники вищого навчального закладу.

Предметом звернення до медіаційних служб, що функціонують при закладі вищої освіти, можуть бути різного роду конфлікти (спори), що виникають у межах вищого закладу освіти чи пов'язанні з навчанням, викладанням тощо у ньому. Наприклад, пов'язані з виконанням трудових відносин; розподілом між викладачами навантаження; навчанням студентів, аспірантів, докторантів; проживанням здобувачами закладу вищої освіти в гуртожитку та ін. [2].

Але дуже важливо, щоб медіація в освітньому просторі проводилася лише між безпосередніми учасниками конфлікту (спору) і не впливала на права та інтереси третіх осіб, що не є учасниками конфлікту та відповідно не є сторонами медіації, як це застережено у ч. 3 ст. 3 профільного закону [1].

В освітньому просторі важливим є не лише процес медіації, але й наявність у суб'єктів освітнього простору медіаторських навичок, які у їх повсякденному «освітньому» житті сприятимуть ефективній безконфліктній комунікації, попередженню та вирішенню конфліктів.

Доволі схвально, що у закладах усіх рівнів освіти останніми роками доволі часто звертають увагу на розвиток медіаторської компетентності у їх здобувачів. Популярності у школах набула шкільна служба порозуміння. Фактично йде мова про наявність у школі команди підготовлених старшокласників - посередників (медіаторів), які працюють над формуванням безпечного середовища у закладі освіти, над тим, щоб однолітки розв'язували свої конфлікти мирним шляхом, за допомогою відновних практик (медіації однолітків). Робота медіаторів ґрунтується на таких принципах відновного правосуддя як: відповідальність у стосунках та стосовно інших, повага до особистості, віра в кожную особистість, у її здатність змінюватися [3].

Діяльність шкільної служби порозуміння сприяє попередженню та зменшенню рівня булінгу, мобінгу, інших агресивних дій у школах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про медіацію: Закон України від 16.11.2021 р. № 1875-IX. *Офіційний вісник України*. 2021. № 98. Стор. 15. Ст. 6340. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20#n255>
2. Медіаційні служби при ЗВО URL: <https://mediation.ua/projekty/mediaciyeni/sluzhbi/pri/zvo>
3. Шкільна служба порозуміння URL: <https://bros.licey.org.ua/sluzhba-porozuminnya-09-37-38-03-11-2020/>

Олеся Притула

*кандидат психологічних наук, старший викладач
кафедри психології та соціальної роботи,
Західноукраїнський національний університет*

СТРАТЕГІЇ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Сучасний світ потребує удосконалення існуючих та розробки нових стратегій життєдіяльності особливо в умовах суспільної невизначеності так як відбувається швидкий темп соціально-політичних змін, а увага психологічних досліджень зосереджується на проблемах життєдіяльності особистості,